

Nr.

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 2026

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp hebben enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over de brieven: Beleidsagenda Buitenlandse Handel 'Nederland: welvarend en weerbaar' (Kamerstuk 36180, nr. 164), Beantwoording vragen commissie over de Beleidsagenda Buitenlandse Handel 'Nederland: welvarend en weerbaar' (Kamerstuk 36180, nr. 179) en de Voortgangsrapportage Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten (NAP) (Kamerstuk 32735, nr. 401).

De op 27 januari 2026 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door de staatssecretaris bij brief van 2026 toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Boswijk

Adjunct-griffier van de commissie,
Hoedemaker

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Inbreng D66-fractie
- Inbreng VVD-fractie
- Inbreng CDA-fractie

II. Reactie van de staatssecretaris

III. Volledige agenda

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie benadrukken dat gendergelijkheid een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond verdienvermogen en duurzame economische stabiliteit, zowel in Nederland als daarbuiten. Internationale analyses laten zien dat economieën waarin vrouwen en meisjes veilig en volwaardig kunnen participeren innovatiever, productiever en weerbaarder zijn. Zo wijst het World Economic Forum op het positieve verband tussen gendergelijkheid en concurrentievermogen, en becijferde de Europese Investeringsbank dat het verkleinen van de genderkloof het wereldwijde bruto binnenlands product met circa 13 biljoen euro zou kunnen verhogen.

Tegen deze achtergrond constateren deze leden dat het ministerie van Buitenlandse Zaken momenteel geen expliciet beleid voert op het snijvlak van gender en handel. Ook blijkt dat bij het opstellen van de beleidsagenda de verplichte kwaliteitseis ‘effecten op gendergelijkheid’ uit het Beleidskompas niet is toegepast. Handelsbeleid zonder structurele aandacht voor vrouwenrechten en gendergelijkheid dreigt niet alleen bestaande ongelijkheden te bestendigen, maar laat ook aantoonbare economische kansen onbenut.

De leden hebben hierover de volgende vragen: Is de verplichte kwaliteitseis ‘effecten op gendergelijkheid’ van het Beleidskompas uitgevoerd bij de totstandkoming van het huidige handelsbeleid? Zo nee, kan de staatssecretaris toezeggen deze analyse alsnog uit te voeren en de uitkomsten daarvan met de Tweede Kamer te delen?

1. Antwoord van het kabinet:

Zoals aangegeven in de beantwoording op de feitelijke vragen beschrijft de beleidsagenda de politieke koers van het kabinet op buitenlandse handel.¹ Het beleidskompas is daarbij niet gebruikt en wordt ook niet toegepast op de politieke koers.

Kan de staatssecretaris voorts toezeggen dat bij toekomstig handelsbeleid en bij de totstandkoming en herziening van handelsakkoorden structureel een gedegen analyse van de effecten op gendergelijkheid wordt uitgevoerd, en dat de inzichten daaruit aantoonbaar worden meegewogen, conform de bestaande beleidsverplichtingen?

¹ Kamerstukken 36180 nr. 179

2. Antwoord van het kabinet:

Voor totstandkoming en herziening van handelsakkoorden geldt dat na verlening van een onderhandelingsmandaat door de Raad de Europese Commissie een zogenaamde *sustainability impact assessment* (SIA) laat uitvoeren door een onafhankelijke onderzoekspartij. Voor het uitvoeren van een dergelijke SIA is een handreiking opgesteld. In deze handreiking wordt uitvoerende partijen gevraagd ‘specifiek aandacht te besteden aan vrouwenrechten en het effect dat het akkoord in onderhandeling kan hebben op gendergelijkheid.’² Een overzicht van de uitgevoerde SIA’s en de uitkomsten voor gendergelijkheid is te raadplegen via de website van de Europese Commissie.³ Bovendien wordt in de duurzaamheidshoofdstukken van handelsakkoorden vaak expliciet afgesproken dat impact op gender gemonitord wordt.

De aan het woord zijnde leden nemen daarnaast met instemming kennis van de ondertekening van het handelsverdrag met India. Zij zien dit als een belangrijke stap in het versterken van de economische relaties tussen de Europese Unie en India. Kan de regering de Kamer informeren over het verdere tijdspad richting ratificatie van dit verdrag, en over de rol die Nederland hierin zal spelen?

3. Antwoord van het kabinet:

Het handelsakkoord met India betreft naar alle waarschijnlijkheid een zogenoemd *EU-only* akkoord. Dit betekent dat alleen de EU partij wordt en er geen nationale ratificatieprocedures nodig zijn. Het tijdspad van het ratificatieproces is momenteel nog niet bekend, maar het proces zal er als volgt uit zien: nadat de verdragsteksten gepubliceerd zijn, juridisch gecontroleerd zijn en vertaald in alle officiële talen van de EU, zal de Europese Commissie de Raad van de Europese Unie vragen om goedkeuring om het akkoord te ondertekenen. Na de ondertekening is het vervolgens aan het Europees Parlement om in te stemmen met het handelsakkoord waarna de Raad tot slot besluit dat het akkoord in werking kan treden. Als India het handelsakkoord ook heeft geratificeerd, treedt het in werking.

Als lid van de Raad zal Nederland een rol spelen in deze besluitvorming. Uw Kamer zal tijdig een kabinetsappreciatie van het handelsakkoord ontvangen wanneer de benodigde stukken aan de Raad ter besluitvorming zijn voorgelegd.

Voorts vernemen de voornoemde leden graag in hoeverre de ondertekening van het verdrag met India bijdraagt aan het creëren van momentum voor lopende handelsbesprekingen met Indonesië en Australië. Kan de regering een actuele stand van zaken geven van deze onderhandelingen? In welke sectoren verwacht de regering dat Nederland en de Europese Unie in het bijzonder economisch voordeel zullen behalen uit deze (toekomstige) akkoorden?

4. Antwoord van het kabinet:

Uw Kamer wordt vier keer per jaar geïnformeerd over de voortgang van lopende onderhandelingen over handelsakkoorden in de Voortgangsrapportage Handelsakkoorden, als bijlage bij de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken Handel. De meest recente voortgangsrapportage wordt aan uw Kamer gezonden als bijlage bij de geannoteerde agenda voor de informele Raad Buitenlandse Zaken Handel van 19-20 februari a.s.

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8b3a2b37-1028-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>

³ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/sustainability-impact-assessments_en

Voor Australië geldt dat de onderhandelingen halverwege 2025 zijn hervat. Momenteel staat een aantal inhoudelijke punten nog open, waaronder markttoegang voor landbouwproducten. Het is op dit moment nog niet bekend wat de tijdslijn voor afronding van de onderhandelingen is. Ten aanzien van de economische effecten blijkt uit het SIA dat het akkoord gunstig is voor de goederenexport in de sectoren machines en apparaten, chemie, motorvoertuigen en transportmiddelen, voeding en dranken, elektronische apparatuur, alsmede voor sectoren die gebruikmaken van kritieke grondstoffen.⁴ Voorts heeft SEO Economisch Onderzoek eerder een analyse gedaan naar de effecten voor de Nederlandse economie. Daaruit blijkt dat een akkoord met Australië zou leiden tot een stijging van het Nederlandse bruto binnenlands product (BBP) met ongeveer 1 miljard euro.⁵

Wat betreft het EU-Indonesië handelsakkoord is op 23 september 2025 een onderhandelaarsakkoord bereikt. Het kabinet zal uw Kamer een kabinetsappreciatie doen toekomen wanneer de Commissie de teksten van het akkoord ter besluitvorming voorlegt aan de Raad. Ten aanzien van de economische effecten blijkt uit het SIA van de Commissie dat het akkoord naar verwachting een positieve impact op handel zal hebben voor beide kanten. Daarbij worden specifiek de sectoren motorvoertuigen, papier en papierproducten, chemicaliën, rubber- en plasticproducten en -machines aangestipt.⁶ Voorts blijkt uit het voornoemde SEO-onderzoek dat een akkoord met Indonesië zou leiden tot een stijging van het Nederlandse BBP met ongeveer 1,3 miljard euro.

Op welke wijze wordt daarbij rekening gehouden met sociale effecten, de positie van vrouwen en meisjes, en de impact op natuur en biodiversiteit? Hoe worden deze overwegingen concreet meegewogen in de onderhandelingsinzet en de uiteindelijke beoordeling van de akkoorden?

5. Antwoord van het kabinet:

Voor elk handelsakkoord wordt in opdracht van de Commissie een SIA uitgevoerd. Hierin wordt ingeschat wat de effecten van een akkoord zijn op mensenrechten, arbeidsrechten, klimaat en biodiversiteit. In de rapporten worden aanbevelingen gedaan, zodat de EU deze mee kan nemen in de onderhandelingsinzet. In reactie op het SIA publiceert de Commissie een document, waarin de Commissie reageert op de bevindingen en aangeeft welke aanbevelingen meegenomen worden en of de inzet van de Commissie aangepast wordt. Alle *impact assessments* en reacties daarop worden op de website van de Commissie openbaar gemaakt.⁷ Het kabinet neemt deze documenten mee in de afweging bij de kabinetsappreciatie.

Inbreng leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geagendeerde brieven en hebben hierover nog enkele vragen en aandachtspunten.

De leden van de VVD-fractie benadrukken het belang van handel als verdienvermogen voor de Nederlandse samenleving. Volgens deze leden kunnen ontwikkelingssamenwerking en

⁴ <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/a7e767cd-6a75-4c1c-8ec3-dbf991c34cfd/details?download=true>

⁵ <https://www.seo.nl/publicaties/effecten-van-zes-eu-handelsakkoorden-op-de-nederlandse-economie/>

⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-indonesia-agreement-european-commission-publishes-conclusions-sustainability-impact-assessment-2020-07-16_en

⁷ Zie https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/sustainability-impact-assessments_en

handel elkaar versterken in het bereiken van de gestelde doelen. Hoe kijkt de staatssecretaris naar het optimaliseren van het gebruik van handel als instrument om ontwikkelingsdoelen te bereiken?

6. Antwoord van het kabinet:

Zoals in verschillende beleidsbrieven beschreven⁸ zet het kabinet zich in om hulp, handel en investeringen steviger aan elkaar te verbinden. Nederlandse bedrijven kunnen oplossingen bieden voor lokale uitdagingen in andere landen en dragen daarmee bij aan het bereiken van verschillende ontwikkelingsdoelen. De Nederlandse overheid kan hen daarbij ondersteunen, door de gecombineerde inzet van handelsinstrumentarium, economische diplomatie en instrumenten voor lokale marktontwikkeling. Met name in de zogenoemde combitracks⁹ wordt deze inzet in de praktijk gebracht.

Daarnaast beschikt de EU over verschillende handelsinstrumenten die bijdragen aan het bereiken van ontwikkelingsdoelen. Zo biedt de EU via het Algemeen Preferentieel Stelsel (APS) bijvoorbeeld eenzijdig lagere tarieven aan ontwikkelingslanden om te zorgen dat die landen gunstige toegang krijgen tot de Europese markt.

Op welke manier werkt de staatssecretaris concreet aan het vooropzetten van onze welvaart en weerbaarheid van de economie in het handelsbeleid?

7. Antwoord van het kabinet:

Wanneer het kabinet keuzes moet maken op het gebied van buitenlandse handel zal het kabinet in de eerste plaats kijken naar de baten op het gebied van welvaart en weerbaarheid. Dit is een afweging die bij elke casus opnieuw wordt gemaakt. Zo kijkt het kabinet bij wetgeving, bijvoorbeeld tijdens de Omnibusonderhandelingen, nog nadrukkelijker naar de regeldrukeffecten en de impact op het vestigingsklimaat. Daarnaast zoeken we actief contact met landen die bijdragen aan onze energieleveringszekerheid.

Om het concurrentievermogen van de Europese Unie te beschermen is volgens de leden van de VVD-fractie meer Europese coherentie nodig als het gaat om het handelsbeleid. Hoe duidt de staatssecretaris de trend in meerdere Europese lidstaten die accepteren dat China een grotere rol speelt in investeringen in infrastructuur, zoals bijvoorbeeld in havens? Welke alternatief kan de Europese Unie bieden tegen deze Chinese investeringen in kritieke infrastructuur?

8. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet is zich bewust van de risico's omtrent ongewenste overnames en investeringen in de kritieke infrastructuur. Sinds de motie Koerhuis/Van der Molen uit 2022¹⁰, met als een van de voornaamste doelen de beperking van ongewenste invloeden, zet Nederland zich bij de Europese Commissie in voor een Europese havenstrategie. Momenteel werkt de Commissie hieraan en de strategie wordt naar verwachting medio februari 2026 gepubliceerd, waarna de Kamer middels een BNC-fiche geïnformeerd zal worden.

⁸ O.a. Kamerstuk 36180, nr. 164: Beleidsagenda Buitenlandse Handel 'Nederland: welvarend en weerbaar' en Kamerstuk 36180, nr. 133: Beleidsbrief Ontwikkelingshulp

⁹ Zie <https://www.rvo.nl/onderwerpen/overzicht-combitracks>

¹⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 36200 XII, nr. 62

Daarnaast worden overnames en investeringen in de kritieke infrastructuur getoetst middels de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (wet Vifo). Dergelijke investeringstoetsen worden ook in de andere EU-lidstaten gedaan. Omdat het toetsingsinstrumentarium zich primair op nationaal niveau bevindt streeft het kabinet naar het versterken van samenhang op EU- en internationaal niveau. Met de recent overeengekomen herziening van de FDI-verordening wordt deze samenhang versterkt.

In welke partnerschappen moet worden geïnvesteerd volgens de staatssecretaris om buiten de gevestigde markten handel te bevorderen?

9. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet zet specifiek in op partnerschappen gericht op het verminderen van afhankelijkheden en vergroten van onze leveringszekerheid, bijvoorbeeld op gebied van kritieke grondstoffen, halfgeleiders en energie. Door handel in deze sectoren in specifieke partnerschapslanden te bevorderen, zoals met Zuid-Afrika, Chili en India, wordt bijgedragen aan het Nederlandse verdienvermogen en de weerbaarheid van onze economie, ook in EU-verband.

Het kabinet stelt wederzijdse voordelen centraal en stimuleert lokale waardetoevoeging via grondstoffenpartnerschappen, handelsakkoorden en (Europese) ontwikkelingshulp met grondstofrijke landen. Zoals aangegeven in de beleidsbrief over ontwikkelingshulp blijft het kabinet werken aan verduurzaming van de ketens van kritieke grondstoffen. Dit dien ook een handelsbelang: door de omstandigheden in de keten te verbeteren draagt het kabinet bij aan een verbeterd investeringsklimaat, transparantie in de keten en minder disrupties in de toevoer van kritieke grondstoffen, en daarmee aan betrouwbaardere waardeketens en een grotere leveringszekerheid.

Hoe ziet de staatssecretaris kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven om via het Global Gateway-initiatief toegang te krijgen tot andere markten? Hoe kan het gebruik van Global Gateway door Nederlandse bedrijven worden bevorderd?

10. Antwoord van het kabinet:

Global Gateway biedt mogelijk kansen voor Nederlandse bedrijven om EU-ondersteuning te krijgen in projecten in Sub-Sahara Afrika, het Midden-Oosten, Azië-Pacific, Latijns-Amerika en de Caraïben, met name op het gebied van digitalisering, klimaat en energie (inclusief water, landbouw en kritieke grondstoffen) en transport. De EU ziet een belangrijke rol voor bedrijven in uitvoering van de Global Gateway strategie. In oktober 2025 lanceerde de Europese Commissie daarom de EU Investment Hub, bedoeld om het bedrijfsleven beter te betrekken en betere toegang te geven tot ondersteuningsmogelijkheden. In Nederland wordt een zogenaamd Team National opgezet. Daarin wordt nauw samengewerkt met Invest International, RVO, Atradius, FMO en VNO-NCW om projectvoorstellen van Nederlandse bedrijven bij deze Investment Hub te kunnen indienen.

Op welke manier ondersteunt de staatssecretaris Invest International en Atradius Dutch State Business (ADSB) om ondernemers te ondersteunen met financiering en exportverzekeringen?

11. Antwoord van het kabinet:

Invest International en Atradius Dutch State Business (ADSB) zijn belangrijke partners bij de uitvoering van het Buitenlandse Handel- en Ontwikkelingsbeleid. Samen zorgen Invest International en ADSB met ondersteuning van de Staat ervoor dat Nederlandse ondernemers de benodigde middelen en expertise krijgen om succesvol te opereren op internationale markten, onder meer in ontwikkelingslanden en opkomende economieën.

De exportkredietverzekering (ekv) faciliteit verzekert betalingsrisico's die zijn verbonden aan Nederlandse export en investeringen in het buitenland. ADSB treedt op als verzekeraar en ADSB voert de ekv-faciliteit uit in naam van en voor rekening en risico van de Staat. Met het verzekeren van betalingsrisico's wordt jaarlijks veel Nederlandse export mogelijk gemaakt in sectoren waar Nederland sterk in is, zoals de maritieme sector en medische- en groene technologie.

Voor transacties die niet passen onder de reguliere ekv worden aanvullende mogelijkheden geboden. Voor Nederlandse ondernemers die willen exporteren naar ontwikkelingslanden of opkomende markten is het soms lastig een transactie te verzekeren via de reguliere ekv. Daarom worden deze - veelal mkb - ondernemers door het aanbieden van aanvullende ekv-mogelijkheden ondersteund via het Dutch Good Growth Fonds (DGGF) en het Dutch Trade and Investment Fund (DTIF). Hierdoor kan ADSB deze ondernemers toch bedienen en handel mogelijk maken.

Daarnaast worden via Invest International ondernemers ondersteund bij hun internationale ambities door financiering en investeringen. Invest International biedt financieringsmogelijkheden aan Nederlandse bedrijven die willen ondernemen in buitenlandse markten waar traditionele (bank)financiering vaak moeilijk te verkrijgen is. Om deze ondernemers toch financieringsmogelijkheden te bieden, is een aantal regelingen beschikbaar gesteld. Invest International voert deze regelingen uit namens de Staat. Hierbij werkt Invest International nauw samen met de Nederlandse overheid om strategische projecten te identificeren die zowel de Nederlandse economie als internationale ontwikkelingsdoelen bevorderen. In de periode 2026-2028 heeft het kabinet een extra budget van 350 miljoen euro beschikbaar gesteld voor deze activiteiten.

Wanneer volgt een evaluatie van de pilot van ADSB voor het vergroten van de toegang van Nederlandse bedrijven tot kritieke grondstoffen? Kan de staatssecretaris de resultaten van deze evaluatie met de Kamer delen?

12. Antwoord van het kabinet:

De pilot van ADSB voor het vergroten van de toegang van Nederlandse bedrijven tot kritieke grondstoffen wordt in 2028 geëvalueerd. De resultaten zullen te zijner tijd met uw Kamer worden gedeeld. ¹¹

Daarnaast hebben de leden van de VVD-fractie kennisgenomen van de 'Voortgangsrapportage Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten 2024.' De leden lezen in de reactie van de staatssecretaris dat in de cacao, palmolie en textiel-ketens meer strategische samenwerking is gefaciliteerd. Op welke manier kunnen deze resultaten worden ingezet in andere ketens die van belang zijn voor de Nederlandse economie?

¹¹ Zie ook Kamerstuk 26485, nr. 446

13. Antwoord van het kabinet:

Organisaties zoals Fair Wear, Initiatief Duurzame Handel (IDH), Solidaridad en het Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden (CBI) ontwikkelen samen met andere maatschappelijke organisaties en koploperbedrijven direct toepasbare tools om gepaste zorgvuldigheid toe te passen binnen voor Nederland belangrijke waardeketens. Deze tools helpen bedrijven hun waardeketen in kaart te brengen, risico's te identificeren en te werken aan leveringszekerheid. De geleerde lessen worden via onder andere het instrument sectorale samenwerking en het MVO-steunpunt breder onder sectoren gedeeld, zodat meer Nederlandse bedrijven de samenwerking met hun strategische ketenpartners kunnen versterken.

Op welke manier worden ondernemers meegenomen in het nieuwe IMVO-beleid? Kan de staatssecretaris nader uitleggen wat wordt bedoeld met de 'zuivere en lastenluwe omzetting van de CSDDD'?

14. Antwoord van het kabinet:

Bedrijven worden op verschillende manieren bij het beleid betrokken. Zo is het bedrijfsleven bij het nieuwe instrument voor sectorale samenwerking uitgebreid geconsulteerd¹² en worden de ervaringen van bedrijven ook meegenomen bij het doorontwikkelen van het MVO-steunpunt en de MVO-risicochecker.

Specifiek ten aanzien van de implementatie van de CSDDD is eind 2024 een internetconsultatie gehouden over het conceptwetsvoorstel ter implementatie van de CSDDD, de Wet internationaal verantwoord ondernemen (Wivo). Hierbij hebben verschillende ondernemersorganisaties en individuele (mkb-)bedrijven hun input kunnen geven. Ook in het vervolg van het implementatietraject worden ondernemers regelmatig betrokken en geïnformeerd, ook over de aanpassingen aan de CSDDD op grond van het Omnibus I-wijzigingspakket. Dit gebeurt onder meer via stakeholderbijeenkomsten en in voorlichting en ondersteuning door het MVO-steunpunt, die met name op het mkb is gericht.

Zuivere implementatie houdt in dat bij de implementatieregeling geen andere regels worden opgenomen dan voor de implementatie strikt noodzakelijk zijn (geen nationale koppen). Bij lastenluwe implementatie wordt gekozen voor een implementatie die de minst mogelijke lasten oplegt aan de door de regeling geraakte bedrijven. Het kabinet hanteert deze uitgangspunten bij de implementatie van de CSDDD.

Inbreng leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de Beleidsagenda Buitenlandse Handel. Deze leden hebben hier enkele vragen over.

De leden van de CDA-fractie vragen de staatssecretaris wat haar inschatting is of de Mercosur-handelsovereenkomst voorlopig in werking zal kunnen treden, zoals verzocht in de aangenomen motie Erkens c.s. (Kamerstuk 21501-20, nr. 2374). Wat de leden van de CDA-fractie betreft kan Europa zich stilstand niet veroorloven in een wereld waarin handelsblokken verschuiven en zekerheden wegvallen.

15. Antwoord van het kabinet:

¹² Kamerstuk 26 485, nr. 430

Voor de voorlopige toepassing van afspraken in het EU-Mercosur akkoord is het nodig dat zowel de EU als één of meer van de Mercosur-landen hun interne procedures voor voorlopige toepassing hebben doorlopen. Aan EU-zijde is het besluit over voorlopige toepassing Europeesrechtelijk aan de Raad, die hier reeds positief over heeft besloten. Aan Mercosur-zijde is naar verwachting meer tijd nodig om interne procedures te doorlopen. De uiteindelijke timing van de voorlopige toepassing is aan de Europese Commissie in overleg met de Mercosur-landen. Het kabinet zet zich conform motie Van der Burg c.s.¹³ in voor de spoedige totstandkoming en inwerkingtreding van het akkoord. Ook heeft het kabinet in de informele Europese Raad van 22 januari jl. steun uitgesproken voor voorlopige toepassing, conform de motie Erkens c.s.¹⁴

Nederland werkt aan strategische partnerschappen voor kritieke grondstoffen en halfgeleiders met landen als Vietnam, Zuid-Korea, Canada en India. De aan het woord zijnde leden vinden dit verstandig, maar vragen wel naar welke landen we nu nog meer kijken. Is het in kaart gebracht waar we wel en niet de banden aanscherpen?

16. Antwoord van het kabinet:

Naast samenwerking met partners binnen de EU, wordt er gewerkt aan verbreding en versterking van strategische partnerschappen voor halfgeleiders buiten de EU. Deze samenwerkingen vinden plaats op basis van concrete criteria zoals: mogelijkheden voor versterken van de innovatiekracht van de Nederlandse economie, het vergroten van onze talentbasis, het versterken van het verdienvermogen en mogelijkheden voor directe investeringen in Nederland. In nauwe samenwerking met een deel van het ambassadenetwerk, het ministerie van Economische Zaken, de industrie, kennisinstellingen en regionale ontwikkelingsmaatschappijen wordt ingezet op versterking van strategische partnerschappen met landen op het Westelijk halfrond en in Zuid- en Oost-Azië en de Golfregio.

Op gebied van kritieke grondstoffen gaat de voorkeur uit naar samenwerking in EU verband, omdat we als EU gezamenlijk meer slagkracht hebben. Daarnaast importeert Nederland zelf vrijwel geen ruwe grondstoffen en heeft Nederland geen grote mijnbouwbedrijven. De EU heeft vijftien grondstoffenpartnerschappen, met Zuid-Afrika, Servië, Australië, Oezbekistan, Noorwegen, Rwanda, Groenland, DRC, Zambia, Chili, Argentinië, Namibië, Kazachstan, Oekraïne, en Canada. In een aantal van deze landen draagt het kabinet ook bilateraal via ontwikkelingshulp, handelsbevordering, kennisamenwerking of capaciteitsopbouw bij aan betrouwbare grondstoffenwaardeketens. Daarnaast worden in handelsakkoorden doorgaans afspraken gemaakt over kritieke grondstoffen, zoals in het handelsakkoord met Chili.

Kan de staatssecretaris daarnaast aangeven wat de status is van de innovatie attaches op de ambassades? Klopt het dat op sommige ambassades deze attaches geheel verdwijnen? Brengt dit onze ambities niet in gevaar?

17. Antwoord van het kabinet:

Het Innovatie Attaché Netwerk (IAN) valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Economische Zaken en stimuleert internationale samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden op het gebied van innovatie, technologie en wetenschap. De bezuiniging die de komende jaren op de non-ODA HGIS middelen

¹³ Kamerstuk 21501-02-3309

¹⁴ Kamerstuk 21501-20-2374

wordt doorgevoerd heeft ook gevolgen voor de omvang van het IAN. In een enkel geval betekent dat het uitschakelen van de aanwezigheid van het IAN op een post. Tegelijkertijd blijft het IAN een belangrijk instrument gericht op het versterken van onze ambities, zoals de Nationale Technologie Strategie¹⁵. Het netwerk blijft actief in de landen waar de grootste kansen liggen op het gebied van innovatie en technologie, die aansluiten op de prioriteiten die vanuit het ministerie van Economische Zaken zijn gesteld.

Internationale handel vraagt ook aandacht voor de regio. Ons handelsinstrumentarium staat open voor alle bedrijven, maar in de praktijk zien we dat vooral de Randstad profiteert, terwijl onze regio's achterblijven. Herkent de staatssecretaris dit vanuit het werkbezoek dat ze onlangs aan de provincie Fryslân bracht?

18. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet zet zich in om alle bedrijven te ondersteunen, ongeacht hun geografische ligging. Tijdens het werkbezoek aan de Provincie Fryslân is gesproken over de onbenutte potentie van Fryske ondernemers op het gebied van export. Het kabinet streeft ernaar deze potentie verder te verkennen en de dienstverlening aan ondernemers te optimaliseren. Zo onderzoekt het kabinet hoe het meer Fryske ondernemers kunnen laten deelnemen aan economische missies.

De leden van de CDA-fractie vinden het een gemiste kans dat onze regio's niet evenredig profiteren van de kansen die er liggen. Natuurlijk zit ook buiten de Randstad topkennis, zeker op het gebied van water, voedselzekerheid en klimaat slimme landbouw. Wie de wereld wil helpen met water gerelateerde uitdagingen, moet ook de regio's meenemen die daarin uitblinken. Provinciale besturen kunnen daarbij de brug slaan, bijvoorbeeld door mkb-bedrijven actief te informeren en te betrekken bij handelsmissies. Is de staatssecretaris het met de voornoemde leden eens dat hier een strategische kans ligt?

19. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet erkent dat bedrijven in alle regio's optimaal geïnformeerd moeten zijn over de mogelijkheden in het buitenland. Vanuit deze beleidsdoelstelling is in 2018 het Trade & Innovate Netwerk NL (TINL) opgericht om de complementariteit van het nationaal en regionaal instrumentarium te waarborgen en betere synergie te bereiken tussen de nationale en regionale publieke uitvoeringsorganisaties, zoals de ROM's, die bedrijven ondersteunen om succesvol te zijn in het buitenland. De Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij erkende onmiddellijk de strategische noodzaak en besloot zich aan te sluiten. Hierdoor maakten zij het uitgebreide dienstenpakket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), het ambassadenetwerk en andere regionale partners beschikbaar. De Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij doet dit in de drie provincies via effectief partnerschap met YnBusiness, GroBusiness en Ik Ben Drents Ondernemer met daarbij ook vanuit een export perspectief focus op de voor Noord Nederland sterke, kansrijke clusters en ecosystemen.

Deelt de staatssecretaris de opvatting dat het huidige aanbod via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) gefragmenteerd is, waardoor bedrijven in delen van het land slechts beperkt worden ondersteund en daardoor ook minder gebruikmaken van het RVO instrumentarium?

20. Antwoord van het kabinet:

¹⁵ Zie Kamerstuk 29826, nr. 277

Dankzij het Trade & Innovate NL Netwerk wordt het handelsinstrumentarium op een effectieve manier verspreid en bekendgemaakt binnen het uitgebreide regionale netwerk. Hierdoor kunnen bedrijven in alle delen van Nederland optimaal worden ondersteund en gestimuleerd om het handelsinstrumentarium te benutten. Het kabinet maakt geen onderscheid tussen bedrijven, ongeacht hun vestigingslocatie. Dankzij de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) en stedenverbanden, die zorgen voor consistentie en synergie, ontstaat er een krachtige samenwerking die bedrijven in alle regio's in Nederland ten goede komt. Er wordt regelmatig gesproken met ROM's over waar zaken goed gaan of beter moeten.

Niet alle bedrijven in een provincie zijn gericht op export. Wanneer we bijvoorbeeld de graadmeter "percentage publieke dienstverlening voor handelsbevordering" per provincie afzetten tegen het totaal aantal bedrijven per provincie, geldt voor Friesland een ondervertegenwoordiging van -0,8 procent. Echter, wanneer we kijken naar de dienstverlening gerelateerd aan het aantal exporterende Friese bedrijven dan is er sprake van een oververtegenwoordiging van 0,9 procent.

Is de staatssecretaris bereid om samen met provincies en het bedrijfsleven te verkennen welke knelpunten er zijn en hoe kan worden toegewerkt naar een landelijk dekkend netwerk van regionale exportprogramma's via de ROM's, zodat bedrijven in alle regio's laagdrempelig en gelijkwaardig toegang hebben tot ondersteuning bij hun internationaliseringsstrategie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke concrete stappen gaat de staatssecretaris zetten om deze kansen daadwerkelijk te benutten?

21. Antwoord van het kabinet:

Ja, het kabinet blijft continu in overleg met zijn partners, zoals de RVO en het Trade & Innovate NL Netwerk, om knelpunten te verkennen en de dienstverlening te optimaliseren.

In de IOB-evaluatie lezen de leden van de CDA-fractie dat Nederlandse bedrijven regelmatig opdrachten binnenslepen bij internationale organisaties. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat het overzicht ontbreekt: waar liggen die kansen precies, en wat levert het Nederland concreet op? De aanbeveling is daarom om deze informatie beter en inzichtelijker te maken, bijvoorbeeld door structureel te laten zien welke opdrachten en opbrengsten Nederlandse bedrijven via multilaterale organisaties binnenhalen. De leden van de CDA-fractie zouden het zeer waarderen als het ministerie deze aanbeveling overneemt. Kan de staatssecretaris dat toezeggen?

22. Antwoord van het kabinet:

Aanbestedingen en opdrachten van internationale organisaties en multilaterale banken kunnen inderdaad heel interessant zijn voor Nederlandse bedrijven. RVO ondersteunt via het Team Internationale Organisaties bedrijven om zich daarvoor te positioneren. Nederland heeft expertise die kansen biedt in een aantal sectoren waaronder energie, water, maritiem, gezondheidszorg, transport, land- en tuinbouw. Dit leverde de afgelopen vijf jaar jaarlijks naar schatting gemiddeld meer dan 700 miljoen euro aan opdrachten op voor Nederlandse partijen. Het merendeel van de opdrachten was van respectievelijk de VN, de EU, de Wereldbank en de Aziatische Ontwikkelingsbank. Exacte data over door Nederlandse partijen gewonnen opdrachten is bij de meeste organisaties niet beschikbaar. Voor de VN zijn bijvoorbeeld wel geaggregeerde data

beschikbaar¹⁶. Daarnaast staat Nederland al jarenlang in de top tien van niet-lenende landen die aanbestedingen bij de Wereldbank winnen, en meer dan 60% van de Nederlandse inschrijvingen bij Wereldbanktenders resulteert in een gunning. Maar in de regel houden internationale organisaties geen overzichten bij van wie onderaannemer van een opdracht wordt.

Het kabinet verwelkomt de recente hervormingen bij de Wereldbank, waaronder vroegtijdige marktconsultatie bij internationale aanbestedingen van boven de USD 10 miljoen, verplichte kwaliteitsweging bij alle internationale aanbestedingen (rated criteria) en het bundelen van kleine contracten in grotere opdrachten om deze aantrekkelijker te maken voor internationale bedrijven. Deze maatregelen zijn onder meer relevant in het licht van zorgen over een gelijk speelveld en om meer kansen te bieden voor Europese bedrijven.

II. Reactie van de staatssecretaris

III. Volledige agenda

- Kamerstuk 36180, nr. 164: Beleidsagenda Buitenlandse Handel ‘Nederland: welvarend en weerbaar’.
- Kamerstuk 36180, nr. 179: Beantwoording vragen commissie over de Beleidsagenda Buitenlandse Handel ‘Nederland: welvarend en weerbaar’.
- Kamerstuk 32735, nr. 401: Voortgangsrapportage Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten (NAP).

¹⁶Zie UN Global Marketplace: https://www.ungm.org/Shared/KnowledgeCenter/Pages/asr_data_country